

Strategiile intervenției complexe aplicate copiilor cu deficiențe auditive au un impact pozitiv asupra dezvoltării limbajului verbal. Utilizarea tuturor strategiilor/metodelor orale-auriculare-manuale permit dezvoltarea capacităților lingvistice și psihologice ale copiilor cu dizabilități auditive. Metodele descrise pot fi experimentate, adaptate și combinate pentru a atinge conceptul de învățare eficientă la copiii cu dizabilități auditive.

BIBLIOGRAFIE

1. ANCA, M. *Intervenții psihopedagogice în antrenarea funcției auditive verbale*. Cluj – Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2000. 156 p. ISBN 973- 595-087-1.
2. BONCEA, A. G. Strategii didactice moderne. Metode interactive de predare-învățare-evaluare, În: *Seria Științe ale Educației*, Nr. 3/2016, Universitatea „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu. ISBN 978- 606-8229-05-8
3. CIUBOTARU, N., BODORIN C. *Psihopedagogia persoanelor cu dizabilități auditive*. Tipogr. UPS „Ion Creangă”, Chișinău, 2020. ISBN 978-9975-46-491-8.
4. GHERGUȚ, A. *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată*. Iași: Polirom, 2006. ISBN: 973-46-0397-3
5. *Împreună pentru familiile copiilor cu deficiență de auz*. Ghid de bune practice europene. Coordonatori: Piontchevici Zoe A., Chirteș G.R., Șerban I.L., Chira D.E. Editura Galaxia Gutenberg, Târgul Lăpuș, 2015. GRU-13-P-LP-369-CJ-FR.
6. OPREA, Crenguța-Lăcrămioara. *Strategii didactice interactive*. Ed. a II-a. București: EDP, 2007. ISBN 978-973-30-1695-3
7. ȘERBAN, I. L. *Strategii educaționale specifice în contextul dizabilității de auz*. Editura ASCR, Cluj-Napoca 2019. ISBN 978-606-907-043-6.
8. *Особый ребенок. Исследования и опыт помощи*. Научно-практический сборник. Выпуск 10, Теревинф, Москва, 2019. ISBN 978-5-4212-0597-5.

PARTICULARITĂȚILE DESENULUI LA COPILUL CU TULBURĂRI DIN SPECTRU AUTIST

PARTICULARS OF THE DRAWING FOR THE CHILD WITH AUTISTIC SPECTRUM DISORDERS

*Victoria Maximciuc, dr., conf. univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

*Victoria Maximciuc, PhD, associate professor,
SPU „Ion Creangă”, Chișinău
ORCID: 0000-0001-7331-9133*

CZU:376.4.036

DOI: 10.46728/c.v1.25-03-2022.p151-155

Abstract

The article addresses the issue of research into the particularities of the plastic activity of children with autism spectrum disorders (ASD). Plastic activity with children with ASD is especially important for those with level 3 and 2 severities after DSM-V and contains several purposes. We can see few scientific papers in this field. This phenomenon is explained by the polymorphic impairment of mental processes, personality traits, diversity and inhomogeneity of this type of disability, the impossibility of applying projective tests that are traditionally

used in traditional psychology. The research formulates the purpose and objectives of the research, presents two very different cases with the analysis of children's work and highlights specific features of the plastic activity of children with ASD.

Key-words: child, plastic activity, specific features, autism spectrum disorder, plastic art, drawing.

Activitatea plastică prezintă un indicator foarte important privind dezvoltarea proceselor psihice, însușirilor de personalitate și comunicarea cu cei din jur. În activitatea practică de zi, a copiilor cu tulburări din spectru autist (TSA) aplicarea acestui tip de activitate are valoarea enormă, înseamnă pentru copiii cu grad sever și ca de obicei urmărește mai multe scopuri:

- diminuarea comportamentelor problemă;
- normalizarea prelucrării informației senzoriale;
- formarea contactului emoțional- pozitiv cu copilul;
- crearea unui confort psihologic pentru copil;
- stimul motivațional;
- familizarea cu mediu înconjurător;
- normalizarea relaționării cu cei din jur.

În domeniul învățământului special și cel integrat se aplică diverse tehnici adaptate pentru dezvoltarea deprinderilor grafice: hașurări, conturări, scrierea siluetelelor animalelor, figurilor geometrice, literelor și cifrelor, dar menționăm că nu întotdeauna aceasta facilitează dezvoltarea activității plastice. Aceasta se explică prin prezența mai multor probleme printre care pot fi: tulburările prelucrării senzoriale, dificultăți majore în exteriorizarea propriei experiențe, nedezvoltarea gândirii, creativității, comunicării și socializării.

Analizând literatura de specialitate conform problemei de cercetare putem să constatăm puține lucrări în această direcție. Dar sunt evidențiate următoarele: V.V. Konstantinova [3, p. 30] menționează despre stereotipizare, schematism, primitivism, obiecte desenate ce nu sunt finalizate, pot fi prezente unele linii sau hașurări, în locul obiectului principal poate fi figura geometrică, lipsa unui conținut sau prezența unui conținut fantastic, frica de spațiul liber. Ce privește cercetarea particularităților conținutului desenului s-a evidențiat și E.R. Baenskaia [1, p. 86]: interesul față de activitatea plastică la ei poate fi sporit dar poate și lipsi, cu un conținut lipsit de realitate, deseori timp îndelungat desenează una și aceeași, negarea sau reacții de protest de a desena la o temă propusă de către matur, practic în toate desenele predomină animale, dificultăți în orientare pe foaie. N.V. Dementieva [2, p.47] atenționează despre localizarea neobișnuită, cu dimensiuni mari sau mici, din cauza unui atașament față de obiect pot mari desenele. Altă trăsătură specifică pentru această categorie de copii este aplicarea culorii, deseori predomină culori întunecate, alții pot folosi culori aprinse, preferă creioane colorate.

Scopul cercetării noastre este: depistarea unor particularități specifice prin observare la copiii cu TSA și elaborarea unor recomandări privind dezvoltarea activității plastice.

Obiectivele cercetării:

- 1) realizarea studiului teoretic privind problema cercetării;
- 2) depistarea unor particularități specifice prin observare la copiii cu TSA;
- 3) propunerea unor recomandări privind dezvoltarea activității plastice.

Ipoteza cercetării: copiii cu TSA se manifestă diferit în dependență de particularitățile individual tipologice.

Baza cercetării au fost elevii din școala auxiliară nr.7 din mun. Chișinău unde sunt 26 de elevi care suferă cu TSA din 80 de copii, printre care 16 în clasele primare și 10 în clasele gimnaziale. Majoritatea copiilor au nivelul 3 și 2 de severitate conform DSM-V. Referitor la dorința de a desena conform propriilor observații se observă atitudinea diferită față de a desena și foarte puțini copii care pot desena și chiar contura. Activând în calitate de psiholog școlar la instituție, am observat că pot colora conturul din 25 de elevi numai 7 copii, desenează singuri 3 copii.

În continuare voi prezenta două studii de caz. Primul caz este un băiat de 9 ani din clasa II-a. Care locuiește cu tatăl său și cu frațiorul mai mic. Mama este plecată peste hotare. Copilul are dezvoltate deprinderile de autodeservire, deseori manifestă comportamente problemă care se manifestă prin agresivitate orientată spre altă persoană, strigăte, evitarea executării sarcinilor, sunt zile numărate în an când el dorește să îndeplinească o sarcină în clasă, copilul este non verbal. Însă activitatea preferată este arta plastică și modelarea. Venind la prima oră el este dornic de a desena ceva sau de a modela, câteodată aduce plastilina proprie în clasă. Un interes sporit din partea maturilor prezintă desenele copilului. Deseori copilul se află în lumea lui și aceasta lume internă este orientată spre propriile frământări, experiențe senzoriale consacrate anumitui subiect. Astăzi la subiect sunt pisici, săptămână viitoare căluțul etc. Totuși analizând desenele copilului se observă predominarea tematicii specifice animalelor (animalism), folosirea culorilor este mai apropiată de realitate dar totuși utilizează și culori întunecate, lipsa locului liber, în primul desen sunt unele mâzgălituri din partea de sus, dar totuși în primul desen observăm prezența părților corpului desenat corect, putem să recunoaștem acest animal, sunt prezentate componentele naturii (iarbă, copaci) (Fig. 1). În al doilea desen observăm iarăși aplicarea culorii negre, prezența animalismului, se manifestă întreruperea imaginii vedem capul animalului și picioarele, corpul lipsește, aplicarea neadecvată a culorii cerului (Fig.2). Al treilea desen este tot aceeași tematică animalismul. Copilul a desenat animalele a colorat și la fine a tăiat imaginile. Dar observăm că le-a desenat destul de corect cu prezența părților corpului, colorarea adecvată (Fig.3).

Fig. 1 Predominarea tematicii specifice animalelor (animalism)

Fig.2. Întreruperea imaginii

Fig. 3. Combinarea desenului cu decuparea pe tema animalismului

Dacă să facem unele concluzii pe acest caz: lucrările acestui copil în activitatea sa plastică sunt asemănătoare cu ale unui copil cu dezvoltarea tipică dar totuși se observă și particularitățile unui copil cu TSA printre care putem să enumerăm: stereotipizarea tematicii, lipsa unor părți ale obiectelor, disproporționare, prezența unor hașurări, aplicarea culorilor întunecate, lipsa legăturilor în imagine, frică de lipsa prezenței unui spațiu.

Tot mai jos referitor la acest caz prezentăm o lucrare modelată de acest copil (Fig.4.). Observăm că în lucrare persistă tot aceeași temă - animalism, cu aplicarea culorii potrivite, cu prezența părților copului, nu sunt prezente elementele feței, nu sunt deosebirile dintre picioarele anterioare și posterioare, urechile se aseamănă cu forma unui con.

Fig. 4 Capacitățile modelării

Alt caz este o fetiță tot din această clasă care este transferată la instituția noastră din Liceul Teoretic L. Libreanu unde a finalizat clasă I-a. Are deprinderi de autodeservire formate, prezente abilități academice (citește, scrie, calculează), este verbală, dar deseori întrând dimineața în clasă este agitată, nu dorește să execute nimic. Pe parcursul activităților noi am observat că diminuarea comportamentului problemă, normalizarea prelucrării senzoriale, stimuli motivaționali pentru activitatea este aplicarea artei plastice. Fetița preferă activitatea cu acuarela. Mai jos prezentăm desenul (Fig. 5).

Fig. 5. Diversitatea exprimării cu manifestarea trasaturilor autistice specifice

Analizând acest desen menționăm despre următoarele trăsături: tematica stereotipică, lipsa părților componente a obiectelor, lipsa unui conținut, deformarea obiectelor, disproporționalitatea, în desen sunt prezente niște linii, hașurări, fără legătură, frica prezenței spațiului liber, aplicarea culorilor întunecate, un moment specific acestui copil este că desenează pe o parte apoi întoarce foia și desenează pe verso. În cazul dat activitatea plastică mai mult prezintă ca o metodă de calmare, formarea unui confort psihologic și motivarea pentru activitate în continuare. Menționăm conform particularităților dezvoltării activității plastice în primul caz copilul se află la stadiul 3, iar al doilea caz se află la stadiul 1-2 [3, p. 18-19]

Pentru primul caz intervenția psihopedagogică este concentrată spre diminuarea stereotipizării prin îmbogățirea desenelor, aplicarea diverselor materialelor de lucru, aplicarea orarului vizual pe parcursul realizării desenului.

Pentru al doilea caz putem să propunem următoarele: manipularea cu materiale de lucru, amestecarea culorilor, putem să propunem metoda „desenarea istoriei” scriem cuvinte cheie conform structurii logice (odată- de la început-apoi- la sfârșit) copilul poate prezenta o poveste, aplicarea desenului cu tema liberă cu convorbirea pentru structurarea propriei experiențe și perspectiva dezvoltării evenimentelor, pentru diminuarea stereotipizării este necesar îmbogățirea desenului cu includerea oamenilor, crearea unui conținut prin diversificarea folosirii materialelor plastice.

Concluzii: activitatea plastică este o activitate complexă și nu întotdeauna este simplă pentru copiii cu TSA; majoritatea din ei nu prea sunt interesați de această formă de activitate din cauza afecțiunii polimorfe, neomogene. Manifestarea lor în această formă de activitate este diversă. Manifestarea trăsăturilor plastice în desenele observate coincide cu cele expuse în studiul teoretic. Dezvoltarea activității plastice pentru fiecare copil prezintă un traseu individual.

BIBLIOGRAFIE

1. БАЕНСКАЯ, Е.Р. Использование сюжетного рисования в коррекционной работе с аутичными детьми. *Дефектология*, 2008, № 4, с. 85-92. ISSN 0130-3074
2. ДЕМЕНТЬЕВА, Н.В. Особенности изобразительной деятельности у детей с расстройствами аутистического спектра. *Инклюзивное образование для всех – образование для всех*. Москва – Берлин: Директ - Медиа, 2019, с. 46-48. ISBN 978-5-4499-0478-2
3. КОНСТАНТИНОВА, В.В. Использование изобразительной деятельности в психологической работе с детьми с расстройствами аутистического спектра. *Аутизм и нарушения развития*, 2011, № 1 (32), с. 16-32. ISSN (печатная версия): 1994-1617, ISSN (online): 2413-4317